

Tips en interventies voor schone oevers

Water. Wegen. Werken. Rijkswaterstaat.

Werkwijze schone recreatiestranden

Inleiding

Zwerfafval is op veel plekken een probleem. Dit geldt ook voor recreatiestranden langs rivieren. Door maatregelen voor oevers te ontwikkelen die gericht zijn op het verminderen op zwerfafval, neemt de kans op vervuiling van de natuur en het water af.

Zwerfafval op recreatiestranden is in essentie een gedragsprobleem. Het is immers de recreant die ervoor kiest om bijvoorbeeld een snoepverpakking achter te laten in plaats van deze in de bak te gooien. Het doel van deze werkwijze is om beheerders van oevers en uiterwaarden te motiveren én in staat te stellen om zwerfafval op recreatiestranden te voorkomen, door gericht in te spelen op vervuilgedrag van recreanten.

De basis op orde

Het is allereerst belangrijk om ervoor te zorgen dat de basis in het gebied op orde is. De omgeving en inrichting van een gebied hebben namelijk (onbewust) invloed op menselijk gedrag. De manier waarop een gebied is ingericht, kan het voor recreanten aantrekkelijk, moeilijk of zelfs onmogelijk maken om het gewenste afvalgedrag te vertonen. Hieronder beschrijven we op welke 8 manieren je de basis op orde brengt.

1. Plaats uniforme en opvallende (blauwe) afvalbakken

Zorg ervoor dat bij de ingang en/of in het gebied zelf opvallende afvalbakken staan. Voor sommige gebieden betekent dit het plaatsen van nieuwe afvalbakken, voor andere gebieden het vervangen of aanpassen van de huidige afvalbakken. Het is bovendien belangrijk dat de afvalbakken goed opvallen. Gebruik bij voorkeur de opvallende kleur felblauw (RAL 5012). Ook uniformiteit is belangrijk. Kies voor eenzelfde type afvalbak in het gehele gebied. Dit zorgt voor een verzorgde uitstraling.

2. Zorg ervoor dat de afvalbakken goed bereikbaar zijn

Om het gewenste gedrag eenvoudig te maken, is het belangrijk dat de afvalbakken goed bereikbaar zijn. Dit kan bijvoorbeeld door een pad vanaf de ingang van het gebied langs de bakken te frezen of door de bakken aan een veelgebruikt pad te plaatsen. Ook adviseren we om begroeiing rondom de afvalbakken weg te halen. Dit nodigt recreanten (op blote voeten) sneller uit de bak te gebruiken.

3. Verplaats de afvalbakken naar logische plekken

Het komt geregeld voor dat bepaalde afvalbakken in een gebied overvol raken, terwijl andere nog leeg zijn. We adviseren om in kaart te brengen welke bakken wel en niet vaak worden gebruikt, evenals om de afvalbakken die weinig gebruikt worden te verplaatsen naar plekken waar structureel veel afval vrijkomt.

4. Zorg voor voldoende afvalbak capaciteit

Afvalbakken die (bij mooi weer) uitpuilen zijn een bekend probleem. We hebben twee adviezen om dit probleem aan te pakken. Het eerste advies is om de capaciteit van de afvalbakken te verhogen door grotere of meer afvalbakken te plaatsen. Hier zijn slimme afvalinzamelsystemen/bakken op de markt, waardoor beheer efficiënter en kosteneffectiever wordt. Dit kunnen eventueel ook mobiele afvalbakken zijn die er tijdelijk staan, bijvoorbeeld alleen in het hoogseizoen. Een tweede advies is om de afvalbakken die er staan vaker te legen. Houd hierbij een maximale vullingsgraad van ongeveer 80% aan. Sommige afvalbakken worden mogelijk zo intensief gebruikt dat ze (in het hoogseizoen) meerdere keren per dag geleegd moeten worden.

Tip: vertrouw ook hier op de expertise van de afvaldienst. Zij kan goed inschatten hoeveel afvalbakken er nodig zijn en welke leegfrequentie bij de situatie past.

5. Verwijder tekenen van verloedering

Op veel recreatiestranden komen tekenen van verloedering voor. Denk aan onkruid, scheve paaltjes, afgebladderde verf, verdwaalde keien en grofvuil. We adviseren om tekenen van verloedering, vervuiling, beschadiging en/of defecten structureel te verwijderen in het gehele gebied. Haal bijvoorbeeld opgeplakte posters, stickers en grofvuil weg en zorg voor schone openingen, kleppen en deksels van de afvalbakken. Bij voorkeur gebeurt dit twee keer per recreatie-seizoen, zodat er zo min mogelijk tekenen van verloedering zichtbaar zijn.

Bovendien is het belangrijk om het aanwezige groen strak te onderhouden. We adviseren om regelmatig te maaien, snoeien en om bestaande paden goed begaanbaar te houden. Ook dit zorgt voor een nette uitstraling van het gebied.

6. Beperk normoverschrijdend gedrag zoveel mogelijk

Probeer normoverschrijdend gedrag zoveel mogelijk te beperken. Hiermee bedoelen we gedrag dat niet hoort volgens de maatschappelijke normen. Denk bijvoorbeeld aan het spuiten van graffiti, illegaal vissen, openbaar dronkenschap, drugsgebruik, zwemmen in rivieren, foutief parkeren, wildplassen en het afspelen van harde muziek. Dit gedrag kan voorkomen/gecontroleerd worden met gerichte handhaving, waardoor het gevoel om gepakt of aangesproken te worden toeneemt. Ook adviseren we om tekenen van normoverschrijding (bv. graffiti) – in lijn met het vorige advies – zo snel mogelijk te verwijderen.

7. Maak dagelijks schoon in het gebied (beheer of participatie)

We adviseren om tijdens het hoogseizoen dagelijks schoon te maken op populaire recreatiestranden, zodat bezoekers aankomen in een schoon gebied. Hierdoor krijgen ze het gevoel dat zorgdragen voor een schone omgeving de norm is. Mogelijk is dagelijks schoonmaken te veel. Stem de schoonmaakfrequentie in dit geval af met stakeholders die veel van het gebied afweten. De schoonmaak kun je zelf oppakken, maar er liggen ook kansen om vrijwilligers in te zetten.

8. Zorg voor goede informatievoorziening

Rondom recreatieplekken staan vaak verschillende soorten borden van diverse partijen (bv. Van Rijkswaterstaat, provincie, gemeente en Staatsbosbeheer). De hoeveelheid borden, de slechte leesbaarheid van de tekst en de onlogische plaatsing zorgen ervoor dat de borden zelden worden gelezen. We adviseren dan ook om uniforme nieuwe borden te plaatsen die goed leesbaar zijn. Plaats deze borden op plekken waar recreanten er aandacht voor hebben. Ook is de boodschap op de borden belangrijk. Enkele tips:

- Zorg ervoor dat het bord goed opvalt: geef het een prominente plek bij de ingang en op ooghoogte.
- Communiceer zoveel mogelijk met symbolen en beperk de hoeveelheid tekst. Dit maakt de boodschap begrijpelijk voor meerdere nationaliteiten.
- Communiceer welk gedrag je van de recreanten wilt zien en geef duidelijke handelingsperspectieven. Leg de focus hierbij op het gewenste gedrag in plaats van het gedrag dat verboden is.

Aanvullende interventies

Zodra de basis op orde is, kun je de volgende drie aanvullende interventies implementeren om de hoeveelheid zwerfafval nog verder terug te dringen. Hieronder staan welke aanvullende interventies we adviseren. We sluiten af met enkele belangrijke aandachtspunten.

1. Faciliteer afvaltasjes

Staan de afvalbakken op grote afstand van de recreatieplek en is het niet mogelijk om deze te verplaatsen? Faciliteer dan afvaltasjes bij de ingang van het gebied. Dit zijn tasjes waarin recreanten hun afval kunnen verzamelen. Bied de tasjes op een laagdrempelige manier aan bij de gebiedsingang en plaats ze in een afsluitbare, waterdichte dispenser. Maak het pakken van een tasje bovendien zo eenvoudig mogelijk. Dit betekent op armhoogte voor voetgangers en op autoraamhoogte voor automobilisten.

We adviseren om de tasjes te bedrukken om het gewenste gedrag te bekrachtigen. Kies bijvoorbeeld voor een duidelijk visueel stappenplan. Het is ook een optie om tekst te gebruiken, maar doe dit alleen als (veruit de meeste) recreanten in het gebied de Nederlandse taal machtig zijn. Communiceer bijvoorbeeld een compliment: 'Top dat jij ervoor kiest om [locatie] schoon te houden'.

2. Plaats een welkomstboog

Een welkomstboog kan helpen om anonimiteit te verlagen. Een gevoel van anonimiteit op recreatiestranden is een bekend probleem. Er zijn vaak weinig gebouwen en autoriteiten in de buurt. Gedragsregels zijn onduidelijk. En ook is het niet altijd duidelijk of het gebied beheerd wordt en zo ja, door wie. Daardoor voelt het aan als niemandsland: recreanten krijgen het idee dat ze er kunnen doen en laten wat ze willen.

Kies voor een welkomstboog met duidelijke handelingsperspectieven (liefst in symbolen en/of afbeeldingen) omtrent afvalgedrag en andere belangrijke gedragsregels. Communiceer hierop alleen wat gewenst gedrag is, niet wat ongewenst is. Houd de communicatie bovendien zo simpel mogelijk.

3. Plaats herinneringsborden (prompts) met gewenst gedrag

Vaak zijn er bepaalde plekken waar veel afval achterblijft, zogenaamde hotspots. We adviseren om borden (prompts) op deze hotspots te plaatsen die bezoekers herinneren aan het gewenste gedrag op het juiste moment. Dergelijke herinneringsborden gaan passieve vervuiling – het (onbewust) achterlaten van afval – tegen.

Het is belangrijk om de prompt in te zetten nét voordat mensen de kans krijgen om het gedrag te vertonen. Je wilt dus dat recreanten de prompt zien wanneer zij vertrekken. Plaats het bord bij voorkeur op hotspots met de voorkant van het bord gericht op het water, op ongeveer drie meter afstand van de waterrand. Als recreanten zich dan omdraaien om de zit plek te verlaten, zien ze het bord.

Je kunt kiezen voor een tekstuele boodschap op de prompt (bv. 'Houd [locatie] schoon, bedankt!') of voor een visuele boodschap. Dit laatste is bijvoorbeeld geschikt als (een deel van) de doelgroep de Nederlandse taal niet machtig is.

Extra aandachtspunten

Tot slot zijn er nog enkele belangrijke aandachtspunten die we graag meegeven:

- Betrek partijen die betrokken zijn bij het gebied bij het interventietraject (bv. Rijkswaterstaat, Staatsbosbeheer, gemeente, afvalinzamelaars en/of vrijwilligers) zodat initiatieven op elkaar aansluiten en er draagvlak ontstaat.

- Het voorjaar (april/mei) is een ideaal moment om met een dergelijk traject aan de slag te gaan. Factoren zoals hoogwater zijn dan minder aan de orde. Het recreatiesizoen start bovendien vaak medio mei.
- Kostenindicatie:
 - Basis op orde (per jaar): € 8.000 – € 15.000 (sterk gebiedsafhankelijk).
 - Aanvullende interventies:
 - afvaltasjesdispenser + 900 afvaltasjes: € 3.395
 - welkomstboog: € 2,500 - € 3.450
 - prompt: € 350 per stuk.
- Zorg ervoor dat de interventies ‘hufterproof’ zijn. Stort ze bijvoorbeeld in beton en kies voor robuust materiaal zoals hardhout. Sla de interventies eventueel ’s winters op, zodat ze langer meegaan.
- Bespreek van tevoren welke partij welk deel van de uitvoering voor zijn of haar rekening neemt. Denk aan het schoonhouden van het gebied, het legen van de afvalbakken, het onderhouden van de interventies en de inzet van vrijwilligers. Kies bij voorkeur één partij of persoon als coördinator of aanspreekpunt. Dit houdt de communicatie en taken overzichtelijk.
- Start elk recreatieseizoen met een controle van ‘de basis op orde’ en de eventuele aanvullende interventies. Stel jezelf bijvoorbeeld de vragen: Zijn er nog voldoende afvalbakken? Ziet het gebied er netjes uit? Heeft er slijtage plaatsgevonden? Zorg ervoor dat de basis en interventies altijd op orde zijn voordat het recreatieseizoen begint. Zo begin je met een goede, frisse start!
- Wil je het effect van de interventie in kaart brengen? In *Bijlage 3* van de eindrapportage *Bronaanpak zwerfafval oeverrecreatie* lees je hoe je dat op een goede manier doet.

Ga jij ook aan de slag?

We hopen je met deze werkwijze geïnspireerd te hebben om vervuilgedrag van recreanten aan te pakken. Dit document staat vol adviezen om de zwerfafvalproblematiek bij de bron aan te pakken. Onthoud hierbij: elk advies waarmee je aan de slag gaat, is een stap in de goede richting. Als we allemaal een stap zetten, klein of groot, komen we dichterbij ons gezamenlijke doel: schone rivieren in Nederland. Wil je meer weten over dit onderzoek en de verschillende pilots die zijn uitgevoerd? Bekijk dan [hier de uitgebreide onderzoeksrapportage](#). Heb je hulp nodig bij het uitvoeren van een van deze stappen? Neem dan contact op met het team zwerfafval van Rijkswaterstaat via zwerfafval@rws.nl.

Veel succes!

Werkwijze schone visplekken

Inleiding

Zwerfafval is op veel plekken een probleem. Dit geldt ook voor visplekken langs rivieren. Door maatregelen voor oevers te ontwikkelen die gericht zijn op het verminderen van zwerfafval, neemt de kans op vervuiling van de natuur en het water af.

Zwerfafval op visplekken is in essentie een gedragsprobleem. Het is immers een visser die ervoor kiest om bijvoorbeeld een blikje cola achter te laten in plaats van deze in de afvalbak te gooien. Het doel van deze werkwijze is om beheerders van oevers en uiterwaarden te motiveren én in staat te stellen om zwerfafval langs rivieren te voorkomen, door gericht in te spelen op vervuilgedrag van vissers.

De basis op orde

Het is allereerst belangrijk om ervoor te zorgen dat de basis in het gebied op orde is. De omgeving en inrichting van een gebied hebben namelijk (onbewust) invloed op menselijk gedrag. De manier waarop een gebied is ingericht, kan het voor vissers aantrekkelijk, moeilijk of zelfs onmogelijk maken om het gewenste afvalgedrag te vertonen. Hieronder beschrijven we op welke 8 manieren je de basis op orde brengt.

1. Plaats uniforme en opvallende (blauwe) afvalbakken

Zorg ervoor dat bij de ingang en/of in het gebied zelf opvallende afvalbakken staan. Voor sommige gebieden betekent dit het plaatsen van nieuwe afvalbakken, voor andere gebieden het vervangen of aanpassen van de huidige afvalbakken. Het is bovendien belangrijk dat de afvalbakken goed opvallen. Gebruik bij voorkeur de opvallende kleur felblauw (RAL 5012). Ook uniformiteit is belangrijk. Kies voor eenzelfde type afvalbak in het gehele gebied. Dit zorgt voor een verzorgde uitstraling.

2. Zorg ervoor dat de afvalbakken goed bereikbaar zijn

Om het gewenste gedrag eenvoudiger te maken, is het belangrijk dat de afvalbakken goed bereikbaar zijn. Dit kan bijvoorbeeld door een natuurlijk pad vanaf de ingang van het gebied langs de bakken te frezen of door de bakken aan een veelgebruikt pad te plaatsen. Ook adviseren we om de begroeiing rondom de afvalbakken weg te halen. Dit nodigt mensen sneller uit de bak te gebruiken.

3. Verplaats de afvalbakken naar logische plekken

Het komt geregeld voor dat bepaalde afvalbakken in een gebied overvol raken, terwijl andere nog leeg zijn. We adviseren om in kaart te brengen welke bakken wel en niet vaak worden gebruikt, evenals om de afvalbakken die weinig gebruikt worden te verplaatsen naar plekken waar structureel veel afval vrijkomt.

4. Zorg voor voldoende afvalcapaciteit

Afvalbakken die (bij mooi weer) uitpuilen zijn een bekend probleem. We hebben twee adviezen om dit probleem aan te pakken. Het eerste advies is om de capaciteit van de afvalbakken te verhogen door grotere of meer afvalbakken te plaatsen. Hier zijn slimme afvalinzamelsystemen/bakken op de markt, waardoor beheer efficiënter en kosteneffectiever wordt. Dit kunnen eventueel ook mobiele afvalbakken zijn die er tijdelijk staan, bijvoorbeeld alleen in het hoogseizoen. Een tweede advies is om de afvalbakken die er staan vaker te legen. Houd hierbij een maximale vullingsgraad van ongeveer 80% aan. Sommige afvalbakken worden mogelijk zo intensief gebruikt dat ze (in het hoogseizoen) meerdere keren per dag geleegd moeten worden.

Tip: vertrouw ook hier op de expertise van de afvaldienst. Zij kan goed inschatten hoeveel afvalbakken er nodig zijn en welke leegfrequentie bij de situatie past.

5. Verwijder tekenen van verloedering

Op veel visplekken komen tekenen van verloedering voor. Denk aan onkruid, scheve paaltjes, afgebladderde verf, verdwaalde keien en grofvuil. We adviseren om tekenen van verloedering, vervuiling, beschadiging en/of defecten structureel te verwijderen in het gehele gebied. Haal bijvoorbeeld opgeplakte posters, stickers en grofvuil weg en zorg voor schone openingen, kleppen en deksels van de afvalbakken. Bij voorkeur gebeurt dit twee keer per recreatie-seizoen, zodat er zo min mogelijk tekenen van verloedering zichtbaar zijn.

Bovendien is het belangrijk om het aanwezige groen strak te onderhouden. We adviseren om regelmatig te maaien, snoeien en om bestaande paden goed begaanbaar te houden. Ook dit zorgt voor een nette uitstraling van het gebied.

6. Beperk normoverschrijdend gedrag zoveel mogelijk

Probeer normoverschrijdend gedrag zoveel mogelijk te beperken. Hiermee bedoelen we gedrag dat niet hoort volgens de maatschappelijke normen. Denk bijvoorbeeld aan het spuiten van graffiti, illegaal vissen, openbaar dronkenschap, drugsgebruik, zwemmen in rivieren, foutief parkeren, wildplassen en het afspelen van harde muziek. Dit gedrag kan voorkomen/gecontroleerd worden met gerichte handhaving, waardoor het gevoel om gepakt of aangesproken te worden toeneemt. Ook adviseren we om tekenen van normoverschrijding (bv. graffiti) – in lijn met het vorige advies – zo snel mogelijk te verwijderen.

7. Maak regelmatig schoon in het gebied (beheer of participatie)

Het is belangrijk dat vissers zich omgeven in een schoon gebied. Hierdoor krijgen ze het gevoel dat zorgdragen voor een schone omgeving de norm is. Ons advies is daarom om populaire visplekken geregeld schoon te maken. De schoonmaak frequentie hangt af van de drukte en bezoekduur van vissers. Stakeholders die bekend zijn met het gebied kunnen hierin adviseren. De schoonmaak kun je zelf oppakken, maar er liggen ook kansen om vrijwilligers in te zetten.

8. Zorg voor goede informatievoorziening

Rondom visplekken staan vaak verschillende soorten borden van diverse partijen (bv. van Rijkswaterstaat, provincie, gemeente en Staatsbosbeheer). De hoeveelheid borden, de slechte leesbaarheid van de tekst en de onlogische plaatsing zorgen ervoor dat de borden zelden worden gelezen. We adviseren dan ook om uniforme nieuwe borden te plaatsen die goed leesbaar zijn. Plaats deze borden op plekken waar vissers er aandacht voor hebben. Ook is de boodschap op de borden belangrijk. Enkele tips:

- Zorg ervoor dat het bord goed opvalt: geef het een prominente plek bij de ingang en op ooghoogte.
- Communiceer zoveel mogelijk met symbolen en beperk de hoeveelheid tekst. Dit maakt de boodschap begrijpelijk voor meerdere nationaliteiten.
- Communiceer welk gedrag je van de vissers wilt zien en geef duidelijke handelingsperspectieven. Leg de focus hierbij op het gewenste gedrag in plaats van het gedrag dat verboden is.

Aanvullende interventies

Zodra de basis op orde is, kun je de volgende drie aanvullende interventies implementeren om de hoeveelheid zwerfafval nog verder terug te dringen. Hieronder staan welke aanvullende interventies we adviseren. We sluiten af met enkele belangrijke aandachtspunten.

1. Faciliteer afvaltasjes

Staan de afvalbakken op grote afstand van de visplekken en is het niet mogelijk om deze te verplaatsen? Faciliteer dan afvaltasjes bij de ingang van het gebied. Dit zijn tasjes waarin vissers hun afval kunnen verzamelen. Bied de tasjes op een laagdrempelige manier aan bij de gebiedsingang en plaats ze in een afsluitbare, waterdichte dispenser. Maak het pakken van een tasje bovendien zo eenvoudig mogelijk. Dit betekent op armhoogte voor voetgangers en op autoraamhoogte voor automobilisten.

We adviseren om de tasjes te bedrukken om het gewenste gedrag te bekrachtigen. Kies bijvoorbeeld voor een duidelijk visueel stappenplan. Het is ook een optie om tekst te gebruiken, maar doe dit alleen als (veruit de meeste) vissers in het gebied de Nederlandse taal machtig zijn. Communiceer bijvoorbeeld een compliment: 'Top dat jij ervoor kiest om [naam locatie] schoon te houden'.

2. Plaats een welkomstboog

Een welkomstboog kan helpen om anonimiteit te verlagen. Een gevoel van anonimiteit op visplekken is een bekend probleem. Er zijn vaak weinig gebouwen en mensen in de buurt. Gedragsregels zijn onduidelijk. En ook is het niet altijd duidelijk of het gebied beheerd wordt en zo ja, door wie. Daardoor voelt het aan als niemandsland: vissers krijgen het idee dat ze er kunnen doen en laten wat ze willen.

Kies voor een welkomstboog met duidelijke handelingsperspectieven (lieft in symbolen en/of afbeeldingen) omtrent afvalgedrag en andere belangrijke gedragsregels. Communiceer hierop alleen wat gewenst gedrag is, niet wat ongewenst is. Houd de communicatie bovendien zo simpel mogelijk.

Betreden vissers het gebied vaak met de auto? Plaats dan ook een drempel bij de gebiedsingang. Hierdoor is de kans groter dat ze de informatie lezen: ze zijn immers genoodzaakt hun vaart te minderen.

3. Plaats herinneringsborden (prompts) met gewenst gedrag

Vaak zijn er bepaalde plekken waar veel afval achterblijft, zogenaamde hotspots. We adviseren om borden (prompts) op deze hotspots te plaatsen die vissers herinneren aan het gewenste gedrag op het juiste moment. Dergelijke herinneringsborden gaan passieve vervuiling – het (onbewust) achterlaten van afval – tegen.

Het is belangrijk om de prompt in te zetten nét voordat mensen de kans krijgen om het gedrag te vertonen. Je wilt dus dat vissers de prompt zien wanneer zij vertrekken. Plaats het bord bij voorkeur op hotspots met de voorkant van het bord gericht op het water, op ongeveer drie meter afstand van de waterrand. Als vissers zich dan omdraaien om de visplek te verlaten, zien ze het bord.

Je kunt kiezen voor een tekstuele boodschap op de prompt (bv. 'Houd [locatie] schoon, bedankt!') of voor een visuele boodschap. Dit laatste is bijvoorbeeld geschikt als (een deel van) de doelgroep de Nederlandse taal niet machtig is.

Belangrijke aandachtspunten

Tot slot zijn er nog enkele belangrijke aandachtspunten die we graag meegeven:

- Betrek andere partijen die betrokken zijn bij het gebied bij het interventietraject (bv. Rijkswaterstaat, Staatbosbeheer, gemeente, sportvisserij, afvalinzamelaars en/of vrijwilligers), zodat initiatieven op elkaar aansluiten en er draagvlak ontstaat.
- Het voorjaar (maart/april) is een ideale periode om met een dergelijk traject aan de slag te gaan. Factoren zoals hoogwater zijn dan minder aan de orde. Het visseizoen start bovendien vaak medio april.
- Kostenindicatie:
 - Basis op orde (per jaar): € 8.000 – € 15.000 (sterk gebiedsafhankelijk).
 - Aanvullende interventies:
 - afvaltasjesdispenser + 900 afvaltasjes: € 3.395
 - welkomstboog: € 2.500 - € 3.450
 - prompt: € 350 per stuk.
- Zorg ervoor dat de interventies ‘hufterproof’ zijn. Stort objecten bijvoorbeeld in beton en kies voor robuust materiaal zoals hardhout. Sla de interventies eventueel ’s winters op, zodat ze langer meegaan.
- Bespreek van tevoren welke partij welk deel van de uitvoering voor zijn of haar rekening neemt. Denk aan het schoonhouden van het gebied, het legen van de afvalbakken, het onderhouden van de interventies en de inzet van vrijwilligers. Kies bij voorkeur één partij of persoon als coördinator of aanspreekpunt. Dit houdt de communicatie en taken overzichtelijk.
- Start elk visseizoen met een controle van ‘de basis op orde’ en de eventuele aanvullende interventies. Stel jezelf bijvoorbeeld de vragen: Zijn er nog voldoende afvalbakken? Ziet het gebied er netjes uit? Heeft er slijtage plaatsgevonden? Zorg ervoor dat de basis en interventies altijd op orde zijn voordat het visseizoen begint. Zo begin je met een goede, frisse start!
- Wil je het effect van de interventie in kaart brengen? In Bijlage 3 van de eindrapportage Bronaanpak zwerfafval oeverrecreatie lees je hoe je dat op een goede manier doet.

Ga jij ook aan de slag?

We hopen je met deze werkwijze geïnspireerd te hebben om vervuilgedrag van recreanten aan te pakken. Dit document staat vol adviezen om de zwerfafvalproblematiek bij de bron aan te pakken. Onthoud hierbij: elk advies waarmee je aan de slag gaat, is een stap in de goede richting. Als we allemaal een stap zetten, klein of groot, komen we dichterbij ons gezamenlijke doel: schone rivieren in Nederland. Wil je meer weten over dit onderzoek en de verschillende pilots die zijn uitgevoerd? Bekijk dan [hier de uitgebreide onderzoeksrapportage](#). Heb je hulp nodig bij het uitvoeren van een van deze stappen? Neem dan contact op met het team zwerfafval van Rijkswaterstaat via zwerfafval@rws.nl.

Veel succes!

Deze werkwijze is gemaakt door Rijkswaterstaat als onderdeel van het project 'bronaanpak macroplastics op rivieroever'. Dit project maakt deel uit van het beleidsprogramma microplastics dat Rijkswaterstaat uitvoert voor het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Dit is een uitgave van

Rijkswaterstaat

www.zwerfafval.rijkswaterstaat.nl
0800 - 8002

februari 2021 | WVL0221TP525